

"ומקלל אביו ואמו מות יומת" (כא, יז)

מדוע החמירה התורה בעונשו של המקלל את אביו ואמו, יותר מאשר בזה של המכה אותם? בעוד המקלל נדון בסקילה, שהיא החמורה מכל מיתות בית דין, הרי המכה ענשו רק בחנק, שהוא הקל מבין המיתות?

נתן להסביר זאת, על פי מה שאמרו חז"ל (נדה לא ע"א): "שלשה שותפים באדם, הקדוש ברוך הוא, אביו ואמו". לפי זה, נמצא שהמכה את אביו ואמו, גורם צער לשתף השלישי, שהוא הקדוש ברוך הוא. עם זאת, נתן ללמד עליו זכות פלשה ולומר, שלא התכונן במעשהו לצער את הקדוש ברוך הוא, רק שהסיח ממנו את דעתו באותו רגע, ולא העלה על דעתו שגם השם יתברך מצטער. מאידך, המקלל את אביו ואמו, אינו מתחייב במיתה עד שיקלל בשם ה'. אם כן, בשעת הקללה זוכר הוא את השתף השלישי, את השם יתברך, ואף על פי כן אינו נמנע מלצערו. נמצא שהמקלל מורד לא רק בהוריו, כי אם גם בקדוש ברוך הוא, ולכן ענשו חמור יותר.

(אזניים לתורה)

"מדבר שקר תרחק" (כג, ז)

במחוז הורדנא שלט מושל רשע, שבכל עת היה מתחכם בתחבולות להרע ולהציק ליהודים. והנה, חרף שנאתו הגדולה ליהודים, העריף מאד ואף חבב את הצדיק ר' נחום מהורדנא. יהי היום, ושמחה התקיימה בבית אותו מושל. פדרכם של היהודים בגלות, נאלצו לשגר משלחת של נכבדים, לברכו בשמחתו.

אחד מחברי המשלחת היה ר' נחום, שברך גם הוא את המושל בהצלחה. לשמע הברכה, זקף המושל את גבותיו בתמהון, הישיר את מבטו לתוך עיניו של ר' נחום, ותהה בקול: "תמיהני עליה, ולא על שאר אנשי המשלחת. הן יודע אני שכל חבריך אין תוכם כבדים. ככל היהודים, גם הם בלבם מקללים אותי בכל הקללות, ולא באו לברכני, אלא מפני שיראים מפני. אולם אתה, הרי הנך איש אמת, ואינך מוציא מפיה דבר שקר. אמר לי, אם כן, כיצד זה שברכת אותי בהצלחה?"

"חס וחלילה, לא הוצאתי דבר שקר מפיו" - אמר ר' נחום. "ברכתי אותך בהצלחה, כי אמנם רציתי שתצליח. הן בעיניך הצלחה היא שיעלה אותך הקיסר בדרגה, וימנה אותך לשר, ולזאת אכן התכוננתי. התכוננתי שבקרב תעלה בדרגה ותתמנה לשר, וכברכם של השרים, תעבר לגור בעיר הביירה לצדו של הקיסר, וכך נזכה להתפטר ממך..."

(אלף ספורים)

"אם יקום והתהלך בחוץ על משענתו ונקה המכה" (כא, יט)

כידוע, הדין הוא שהמזיק משלם לנזק חמשה תשלומים: נזק, צער, רפוי, שבת, ובשתי. ונשאלת השאלה: מדוע לא מחייבים את המזיק בענש גם על בטול התורה, שגורם לנזק?

אמנם יש מקום לשאלה כזו, במקרה והנזק אכן נפל למשכב, שמונע ממנו ללמד. לעצמת זאת, נזק המצליח להתהלך בחוץ על משענתו, מראה בזה שחליו אינו כה גדול. ואם כן, יכול היה גם ללמד. ומאחר והעדיף אותו נזק להסתובב בחוץ במקום ללמד, מוכיח הוא בזה שלא המפה היא זו שגרמה לו לבטול תורה, כי אם חסר רצונו ללמד. ובמקרה כזה, נקי המפה מאשמת גרימת בטול תורה, וזהו שנאמר כאן: "ונקה המפה".

(פרם הצבי)

"אם המצא תמצא בידו הגנבה... שנים ישלם" (כב, ג)

מפסוק זה אנו לומדים שהגנב נענש בכפל - עליו להחזיר את עלות הגנבה פעמיים.

ונתן להקשות על כך: מדוע זהו הענש היחיד בתורה שמצאנו בו כפל? לדגמא, מדוע לא נאמר על עבדות אחרות שענשן יהיה מלקות כפולות וכדומה?

קים הבדל מהותי בין הענש של החזרת הגנבה, לבין ענשים אחרים, כגון מלקות.

כאשר אדם גנב רכוש מחברו, אם מצוים עליו להחזירו, הרי שאין בכך כל ענש והתראה. הגנב לא הפסיד דבר, אלא חזר למצבו הראשון - כאשר הרכוש לא היה ברשותו. לעצמת ענשים אחרים, שבהם החוטא סובל מן הענש. לדגמא, מלקות מסבות לוקה כאבים בגופו, וכך מרתיעות אותו מלחטא שוב.

כדי שגם הגנב יחוש סבל מענשו, ולא יהיה לו חשק לשוב על חטאו בעתיד, צותה התורה שיחזיר כפל - גם את מה שגנב, וגם את העלות פעם נוספת, מכספו האישי. באפן זה ישאיר הענש רושם על הגנב, וירתיע אותו מלחטא שוב בגנבה. (רפנו בחיי)

הלולא דצדיקיא | חיים הופקוביץ

רבי אלכסנדר סנדר ב"ר אפרים זלמן ב' תבואות שור" מזולקוב < יום ש"ק כ"ז שבט (תצ"ז)

עמדו בנסיון וביצרו את חמצם בערב חג הפסח ללא פקפוק וללא תהיה.

"המתן שעה קלה", אמרה לאיש, "אלה לבית הפנסת ואבשר לבעלי על הנס המפלא אשר ארע לנו, לאחר מכן אשוב לכאן ואמפר לה מיין השורף ככל שתחפץ"

מששמע רבי אלכסנדר את אשר ארע, אורו עיניו.

"אכן נס גדול עשה ה' עמנו. אה אנא ממוך", כך בקש מרעיתו, "אל תמכרי לאיש מיין השורף, עד אשר אשוב לבית בשעת הצהרים".

מששב רבי אלכסנדר לביתו ונוכח לדעת כי אכן כל חביות יין השורף מלאות, הודיע במפתיע לאשתו:

"אינני רוצה להנות ממעשה נסים! בטוח אני כי בורא עולם יזמן את פרנסתנו בדרך מנהגו של עולם", ועוד הוא מדבר בדרברים האלה, פתח רבי אלכסנדר, בשנית, את כל ברזי היין לרוחה, וכל תכולתן החריפה של החביות נשפכה ארצה.

רבי אלכסנדר היה תלמיד חכם מפלג.

"אם ישימו על כף המאזנים האחת את כל גדולי הדור ובכף השניה את רבי אלכסנדר, יכריע את כלם" התבטא אחריו בהתפעלות בעל ה"נודע ביהודה" ז"ע, ואלו רבי יוסף שאול נתנזון ז"ע בעל ה"שואל ומשיב" הכתירו כ"רבן של ישראל גאון הגאונים קדש הקודשים".

בתחום מסים התפרסם שמו של רבי אלכסנדר במיוחד. הלוא הוא תחום השחיטה והבדיקה.

רבי אלכסנדר היה ממחה גדול ובקיא מפלג בנושאים הללו, וספרים שכתב "תבואות שור", "בכור שור" ו"שמלה חדשה" הפכו לחבובי יסוד בהלכות שחיטה. היו מגדולי ישראל שלא העניקו הספקה לעסוק במלאכת השחיטה אלא למי שנבחנו וינדע על בוריו את הספר "שמלה חדשה".

ביום ג' כ"ז בשבט נפטר רבי אלכסנדר, ונטמן בבית העלמין שבזולקוב. בסערות הימים נחרב בית העלמין כלו, וכל מצבותיו אבדו.

לפני מספר שנים אתר יהודי קשיש אשר גר בילדותו בזולקוב, את מצבתו של בעל ה"תבואות שור" על פי זכרונו, ועל ציונו הוקם אהל.

מענין לציין כי על פי זקני זולקוב היה בעבר בית פנסת בעירה ובו השתלשלה מן התקרה נברשת מרשימה עטורה ראש של שור. על פי המסורת, תחת אותה נברשת ישב רבי אלכסנדר במשך שנים רבות והגה בתורה.

זכותו תגן עלינו.

רבי אלכסנדר מעולם לא שמש בתפקיד רבני כלשהו, ובמרוצת השנים סרב נחרצות לכל הצעה מעין זו.

את פרנסתו מצא מזקוק יין שרף.

בתוך מחסו קטן שהקים בחצר שמאחורי ביתו שבעירה זולקוב שבפולגנה, ייצר ומכר יין שרף לתושבי הסביבה.

שנה אחת, בערב חג הפסח, לא עלה בידו למצא נכרי אשר יוכל למכור לו את יין השרף (העשוי מ"לתת שעורה" שהנו חמץ גמור).

בלית ברירה נגש רבי אלכסנדר אל חביות היין הגדולות, פתח את הברזים, והניח ליין השרף להשפף ארצה. עד מהרה נוצרה במקום שלולית גדולה מן המשקה החרירי, וכעבר שעה קלה נבלעו הנוזלים באדמה ואינם.

בכך קים רבי אלכסנדר מצות בעור חמץ כהלכתה.

מי הפסח חלפו עברו להם.

בבוקרו של יום "אסרו חג" נקש יהודי על דלת ביתו של רבי אלכסנדר, ומשאלתו בפיו: מענין אני לרכוש יין שרף מתוצרת המזקקה של רבי אלכסנדר.

רבי אלכסנדר שהה באותה שעה בבית הפנסת, ורעייתו שפתחה את הדלת בפני ההלך הסבירה:

"את כל יין השרף שהיה לנו לפני החג ביערנו ואבדנו. טרם הספקנו ליצר יין שרף חדש"

אה האיש התעקש:

"הן בעלך מיצר את יין השרף המשבח ביותר בכל המחוז, רצוני לרכוש יין שרף דוקא אצלכם". ומדבורים למעשים, נגש אותו אדם אל חבית יין השרף שנצבחה בסמוך ופתח את ברזו. לתדהמת הרבנית החל זורם יין שרף בקלות נמרץ מן הברז הפתוח.

"הרי לך הרבנית", קרא האיש בתרועת נצחון, "יש גם יש יין שרף בתוך החביות".

מהרה הרבנית ובדקה את שאר החביות, והנה פלן מלאות עד לשפתן בנוזל החרירי הרהה. הפלא ופלא!

הבינה הרבנית כי ברכה נסית זו שלוחה להם מאת ה' על אשר

המגילה מספרת לי

כל מהות הפורים המפוזרת המפורסמת והמאזנה מלווה באיורים עמוקים ומרובים

פורים לגיל הרך

פורים מנגיש ליל הרך באורה מסוימת ומרתקת

דיסק mp3 חדש!

לקרא ולמאזין מאת: חיים הופקוביץ ומבצרת "שנותים"

חדש!

ניתן להשיג בציפוי נילון על כל דף וכריכה חזקה ומיוחדת לעמידות ארוכת טווח ובאנגלית

ניתן להשיג גם באידיש ובאנגלית